

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o zaposljivosti mladih – usklajevanje poklicnega usposabljanja s potrebami gospodarstva v času varčevanja**

(2014/C 311/02)

Poročevalec: **Dumitru FORNEA**

Soporočevalec: **Tommaso GRIMALDI**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 11. julija 2013 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

*Zaposljivost mladih – usklajevanje poklicnega usposabljanja s potrebami gospodarstva v času varčevanja.*

Posvetovalna komisija za spremembe v industriji (CCMI), zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 8. aprila 2014.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 498. plenarnem zasedanju 29. in 30. aprila 2014 (seja z dne 30. aprila) s 156 glasovi za in 2 glasovoma proti.

## **1. Sklepi in priporočila**

1.1 Zaradi resne krize na področju brezposelnosti mladih se morajo vlade, delodajalci, delavci in civilna družba bolj potruditi in sodelovati pri spodbujanju, ustvarjanju in ohranjanju dostojnih <sup>(1)</sup> in produktivnih delovnih mest. To vprašanje je postalo tako politični kot tudi gospodarski izziv. EESO je v preteklosti že poudaril, da je potrebna resnična strategija za rast na ravni EU in držav članic, ki bo podprla ustvarjanje boljših in stabilnejših delovnih mest za mlade. Po njegovem mnenju je nujno, da vlade sprejmejo impresivne in korektivne ukrepe, da bi preprečile poglobljanje krize.

1.2 EESO meni, da bi si morale države članice na vse načine prizadevati, da zagotovijo, da se bosta pobuda za zaposlovanje mladih in jamstvo za mlade nemudoma izvajala v celoti, kot je bilo dogovorjeno v sklepih Evropskega sveta iz junija 2013. Treba je bistveno povečati dodeljevanje nacionalnih in evropskih sredstev za izobraževanje in usposabljanje, brezposelnost mladih in dolgotrajno brezposelnost.

1.3 EESO močno priporoča, da se konkretni akcijski načrti, ki so jih že sprejele države članice za zmanjšanje brezposelnosti mladih in povečanje njihove zaposljivosti, redno predložijo v ocenjevanje, pri katerem sodeluje civilna družba. EESO meni, da bi bilo treba pri izvajanju teh načrtov in programov sprejeti konkretne ukrepe, da se mladim diplomantom omogoči pridobitev spretnosti, ki so potrebe za delovna mesta, vključno s strokovnim znanjem na področjih, kot so vodenje in delo v skupinah, reševanje problemov in ustvarjalnost. Tako se lahko izboljšajo nabor njihovih spretnosti in njihove možnosti na trgu dela.

---

<sup>(1)</sup> Vlade, delodajalci in delojemalci so v okviru Mednarodne organizacije dela opredelili pojem dostojnega delovnega mesta na podlagi razumevanja, da je delo vir osebnega dostojanstva, socialne kohezije, miru v skupnosti in demokracije ter gospodarske rasti, ki razširja možnosti za kakovostna delovna mesta in razvoj podjetij. Mednarodna organizacija dela, [www.ilo.org](http://www.ilo.org).

1.4 EESO priporoča, da države članice in vsi sodelujoči organi obravnavajo zaposljivost kot proces v teku, ki vpliva na celotno poklicno življenje. Države članice bi morale predvideti in ustvariti orodja in pogoje, da bi ljudem pomagale obnavljati, izboljšati in ocenjevati njihovo stopnjo zaposljivosti. Večje priznavanje in večja preglednost spretnosti in znanj ter kvalifikacij imata pomembno vlogo pri usklajevanju zaposljivosti mladih, ki iščejo delo, s potrebami trga in njihovo mobilnostjo. EESO podpira politike EU za večje priznavanje in večjo preglednost spretnosti in znanj ter kvalifikacij in z njimi povezanih orodij, kot so evropsko ogrodje kvalifikacij (EQF), evropska klasifikacija spretnosti, kompetenc in poklicev (ESCO), Europass ter sistemi za zagotavljanje kakovosti in prenašanje kreditnih točk.

1.5 EESO je prepričan, da odgovornost za zaposljivost ni le stvar posameznika. Z zaposljivostjo bi se morali skupno ukvarjati vsi deležniki: vlade, socialni partnerji, univerze, šole, lokalne oblasti, delavci posamezniki idr. Močno se priporoča okrepljeno partnerstvo med podjetji in izobraževalnimi institucijami. V zvezi s tem je treba spodbujati kakovostne programe usposabljanja v podjetjih v skladu z načeli in metodami Evropske koalicije za vajeništva in predlaganim okvirom za kakovost pripravništev.

1.6 Države članice bi morale zagotavljati spodbude tistim univerzam ter raziskovalnim in razvojnim ustanovam, ki ponujajo študijske programe v skladu s potrebami globaliziranega trga. To bi lahko pripomoglo tudi k spodbujanju visoke strokovnosti.

1.7 EESO izraža zaskrbljenost zaradi nedavnega trenda zmanjševanja proračuna za izobraževanje v več državah članicah, zato priporoča, da države članice namenijo dovolj sredstev, da se zagotovi, da bo učiteljsko osebje vsem nudilo kakovostno izobraževanje. Učiteljski poklic v Evropi ne velja za privlačnega in učiteljev je premalo, ta problem pa bi se lahko v bližnji prihodnosti še povečal<sup>(2)</sup>. Za to, da bodo poklici v izobraževanju postali privlačni, so potrebni dostojni delovni pogoji, plače in pokojnine.

1.8 EESO pozdravlja odločitev Evropske komisije o ustanovitvi programa *Erasmus+*, ki spodbuja tudi čezmejno poklicno usposabljanje, in izraža upanje, da se bo ta nemudoma izvajal v celoti, kot je bilo dogovorjeno. Dobrodošel je zlasti dogovor Evropskega parlamenta in Sveta o priznavanju poklicnih kvalifikacij.

1.9 EESO pozdravlja okvir ukrepov za zaposlovanje mladih, o katerem so se socialni partnerji dogovorili junija 2013. V času gospodarske in socialne krize mora Evropa v celoti izkoristiti potencial svojega prebivalstva, iz vseh socialno-ekonomskih okolij, hkrati pa zagotavljati tudi stroškovno učinkovitost.

1.10 EESO ponovno potrjuje svoje prepričanje, da bi morale pobude EU, namenjene reševanju problema brezposelnosti mladih, privedi do konkretnih ukrepov, ki bodo spodbujali učinkovito industrijsko politiko, usmerjeno k napredovanju evropske industrije in kreptvi njene konkurenčnosti na družbeno sprejemljiv in trajnosten način.

1.11 EESO priporoča, da države članice namenijo posebno pozornost negativnim učinkom sistematičnega zaposlovanja mladih za določen čas, ki ima tudi pomembne posledice za socialne varnostne mreže (manj prispevkov) in socialno kohezijo v državah članicah.

1.12 EESO meni, da je naložba v izboljšanje zaposljivosti mladih ključna za prihodnost evropskih gospodarstev in družbe. Sprejete pobude bi morale biti lahko dostopne vsem mladim, brez diskriminacije ali neenake obravnave spolov, poleg tega pa bi jih morali spremljati konkretni ukrepi za vključevanje. V oblikovanje in izvajanje teh pobud ter ocenjevanje njihovih rezultatov bi morali biti vključeni zadevni deležniki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni (vključno s socialnimi partnerji in mladinskimi organizacijami).

---

<sup>(2)</sup> Glej Pomembni podatki o učiteljih in ravnateljih v Evropi, poročilo Eurydice 2013, Evropska komisija.

1.13 Še naprej bi bilo treba razvijati konkretne nacionalne in lokalne ukrepe, da se vsem zagotovi možnost vseživljenjskega učenja, pri čemer je treba zagotoviti udeležbo socialnih partnerjev in civilne družbe ter redno ocenjevati rezultate.

1.14 Pri modelih učenja na delovnem mestu, kot so dualni sistemi izobraževanja, se velik del usposabljanja izvaja v podjetjih. Mladi delavci bi morali imeti možnost, da se izmenično učijo v šoli in usposabljujejo na delovnem mestu v podjetju. EESO je prepričan v uspeh dualnih sistemov izobraževanja, kot se izvaja v nekaterih državah članicah. Za uspešnost programov vajeništva je ključnega pomena skupna odgovornost javnih in zasebnih akterjev za naložbe v prihodnost.

1.15 Odbor priporoča sprejetje ukrepov, s katerimi bi zagotovili kakovost in ustreznost predlaganih dejavnosti in vzpostavili primeren okvir z jasno opredeljenimi in v praksi uresničljivimi odgovornostmi, pravicami in dolžnostmi posameznih deležnikov. Socialni dialog med delodajalci in sindikati bi bilo treba nadalje razvijati in uporabljati kot pomembno orodje za opredelitev prihodnjih perspektiv trga dela, ustvarjanje delovnih mest, izmenjavo praks usposabljanja, ki bolje ustrezajo potrebam trga dela, ter spodbujanje mladih žensk in moških k izboljšanju njihovih spretnosti in sposobnosti, da bi se bolje odzvali na spreminjajoče se potrebe industrije.

1.16 Sedanja gospodarska in socialna kriza omejuje proračunske odločitve držav članic EU, še zlasti tistih, ki morajo sprejeti proračunske prilagoditve, ta položaj pa se je še poslabšal z zmanjšanjem proračuna EU. Glede na osrednjo vlogo, ki jo ima izobraževanje za razvoj pogojev za zaposljivost, EESO priporoča državam članicam, naj izboljšajo vire, namenjene kakovostnemu izobraževanju, ki jih je treba obravnavati ne kot izdatek, ampak kot nujno naložbo za prebroditev krize in izgradnjo boljše prihodnosti za vse. Zato je EESO podprl evropsko državljansko pobudo z naslovom *Izobrazba je naložba! Ne vključujmo je v primanjkljaj!* <sup>(3)</sup> EESO opozarja na nevarnost, da bi se zaradi rezov v proračunska sredstva, namenjena izobraževanju in usposabljanju, nujno potrebne pobude in predlogi prelevili zgolj v izjave o dobrih namenih. Glede na pomen izobraževanja in usposabljanja pri reševanju problema brezposelnosti mladih EESO močno priporoča, da Evropska komisija leta 2015 organizira *evropski dan izobraževanja in usposabljanja*.

1.17 EESO meni, da bi morale industrijske panoge in podjetja vlagati v proizvodna sredstva ter izvajati politiko plač in komuniciranja, da se poveča privlačnost industrijskega sektorja. Izboljšanje dialoga med podjetji in združenji poklicnega izobraževanja bi bil lahko pomemben korak pri obravnavanju zaposljivosti in bi lahko izboljšal usklajenost med povpraševanjem in ponudbo.

1.18 Vse pobude, ki so bile sprejete za izboljšanje zaposljivosti mladih, bi bilo treba ustrezno financirati iz Evropskega socialnega sklada in drugih strukturnih skladov. EESO priporoča, da se pri uporabi strukturnih skladov zlasti nameni pozornost zaposljivosti mladih, vključno z reprogramiranjem neporabljenih sredstev, kjer je to primerno.

## 2. Uvod

2.1 Evropsko gospodarstvo obsega široko paleto podjetij, vključno z velikimi podjetji, MSP in mikro podjetji, ki imajo različne potrebe po delovni sili. Zato potrebuje delavce z različnimi spretnostmi in zmogljivostmi. Te razlike bi bilo treba upoštevati pri pripravi sistemov izobraževanja in usposabljanja. Socialni dialog med delodajalci in sindikati bi bilo treba nadalje razvijati in uporabljati kot pomembno orodje za opredelitev prihodnjih perspektiv trga dela, ustvarjanje delovnih mest, izmenjavo praks usposabljanja, ki bolje ustrezajo potrebam trga dela, in spodbujanje mladih žensk in moških k izboljšanju njihovih spretnosti in sposobnosti, da bi se bolje odzvali na spreminjajoče se potrebe industrije.

---

<sup>(3)</sup> Na pobudo grških državljanov in s podporo DIKTIO – The Network.

2.2 EU in države članice potrebujejo industrijsko politiko, ki omogoča rast in spodbuja ustvarjanje novih visokokakovostnih delovnih mest <sup>(4)</sup>. Evropska komisija meni, da je potrebno močno partnerstvo med EU, državami članicami in industrijo, da se zagotovi okvir za učinkovito sodelovanje in spodbudijo naložbe v tehnologijo in človeške vire, ki bodo evropski industriji dali konkurenčno prednost pred svetovnimi konkurenti. V ta namen in za reševanje splošnega vprašanja zaposljivosti je Evropska komisija obljubila <sup>(5)</sup>, da bodo naložbe v ljudi in spretnosti eden od stebrov nove industrijske politike.

2.3 Finančna kriza, ki se je začela leta 2008, je močno prizadela mnoga evropska gospodarstva in okrevanje je doslej potekalo zelo počasi. Vprašanje, ki bi lahko nadalje otežilo okrevanje in katerega posledice za prihodnost bi lahko bile še bolj zaskrbljujoče, je kriza na področju brezposelnosti mladih, zaradi katere morajo vlade, delodajalci, delavci in civilna družba sodelovati pri spodbujanju, ustvarjanju in ohranjanju dostojnih in produktivnih delovnih mest.

2.4 Kaže, da evropski voditelji to krizo obravnavajo resno, vendar je Odbor že v preteklih mnenjih <sup>(6)</sup> poudaril, da nove pobude ne bodo pomagale rešiti problema, če ne bodo obravnavale njegovih temeljev. To vprašanje je postalo tako politični kot tudi gospodarski izziv. Pri tem ne gre posploševati, saj razmere zagotovo niso enake v vsaki državi in na lokalni ravni, vendar je zaključevanje ali financiranje študija, iskanje ne le kratkoročnega delovnega mesta ali pripravništva, temveč resnične zaposlitve, začetek lastnega projekta ali podjetja, neodvisno življenje ali skrb za družino za mnoge mlade Evropejce vsakodnevna bitka. Četudi brezposelnost ni nov pojav v Evropi, je vse večja brezposelnost mladih ena najvidnejših posledic sedanje gospodarske krize, saj se delovna mesta zanje ukinjajo, nova pa se ne odpirajo <sup>(7)</sup>.

2.5 Mnoge pozitivne pobude EU (kot je jamstvo za mlade) omogočajo poklicno usposabljanje in pripravništvo. Vendar pa ne zagotavljajo vedno dostopa do delovnega mesta. In to kaže na veliko vrzel: delovna mesta so ponavadi posledica gospodarske rasti. EESO je v preteklosti že poudaril, da je potrebna resnična strategija za rast na ravni EU in držav članic, ki bo podprla ustvarjanje boljših in stabilnejših delovnih mest za mlade. EESO meni, da je nujno, da vlade sprejmejo impresivne in korektivne ukrepe, da bi preprečile poglobljanje krize. Kot je poudarila Evropska komisija: „*Mladi so ključni za evropsko dinamičnost in blaginjo v prihodnosti.*“ <sup>(8)</sup>

2.6 Vendar pa pojem „zaposljivosti“ nima splošno sprejemljive opredelitve, ampak je dinamičen in se ga pogosto razširja, tako da se vanj vključijo tudi okoliščine. Kljub temu, da je ta pojem pomemben v razpravah o trgu dela, pa ga je težko meriti in obstajajo različni pristopi k opredelitvi zaposljivosti. Zaposljivost je odvisna tako od dejavnikov ponudbe kot tudi povpraševanja, na katere posameznik pogosto ne more vplivati. V času gospodarske in socialne krize mora Evropa v celoti uporabiti potencial ustvarjalnosti, energije in zmogljivosti prebivalstva iz vseh družbeno-gospodarskih ozadij. Močne in zelo aktivne organizacije civilne družbe imajo pomembno vlogo pospeševalca.

<sup>(4)</sup> Evropska komisija predpostavlja, da bo do leta 2020 delež industrije znašal 16 % BDP EU.

<sup>(5)</sup> Evropska komisija, 10. oktober 2012: Močnejša evropska industrija za rast in oživitev gospodarstva.

<sup>(6)</sup> UL C 68/11, 6.3.2012, str. 11–14, UL C 143/94, 22.05.2012, str. 94–101, UL C 299/97, 4.10.2012, str. 97–102, UL C 11, 15.1.2013, str. 8–15, UL C 161, 6.6.2013, str. 67–72.

<sup>(7)</sup> „V obdobju upada gospodarske rasti, mladi zaposleni niso le zadnji, ki se jih sprejme, ampak tudi prvi, ki se jih odpusti, saj imajo delodajalci več stroškov z odpuščanjem starejših delavcev. Za mlajše delavce je tudi manj verjetno, da so se usposabljali v podjetju, imajo manj spretnosti in so pogosto zaposleni za določen čas.“ [...] „Tudi ko mladi imajo zaposlitev, ne gre nujno za dobro delovno mesto. V razvitem svetu so pogosto zaposleni za določen čas, kar olajšuje njihovo odpuščanje, ali pa so neprimerno zaposleni na delovnih mestih, ki zahtevajo nižje kvalifikacije, kot jih imajo.“ (Svetovni gospodarski forum – Ponazoritev brezposelnosti mladih 2013) <http://www.weforum.org/community/global-agenda-councils/youth-unemployment-visualization-2013>.

<sup>(8)</sup> COM (2013) 447 final, junij 2013.

2.7 Zaposljivost v glavnem določata kakovost in primernost izobraževanja in usposabljanja, ki ju zagotavljajo nacionalne in lokalne oblasti. EESO ugotavlja, da si lokalne oblasti prizadevajo za primerno ravnovesje, da bi dosegle izboljšave na tem področju, vendar meni, da sedanji sistemi izobraževanja in usposabljanja ne odražajo vselej jasno sklepov, sprejetih na evropski ravni. Kljub pozivom, ki jih je Komisija v okviru odprte metode koordinacije naslovila na lokalne oblasti, naj izmenjujejo institucionalne rešitve za probleme mobilnosti mladih in usposabljanje, izboljšajo kakovost usposabljanja, izdajanja spričeval in posodabljanja, se ustrezno odzovejo na potrebe trga dela, spoštujejo časovni razpored dosežkov, povezanih s skupnimi cilji, ter s primerjalnimi kazalniki in rezultati analizirajo in uporabljajo ugotovitve študij in raziskav, je še vedno preveč institucionalnih ovir in premalo resnične zavzetosti za resnični evropski skupni prostor za izobraževanje in usposabljanje.

2.8 Delodajalci se zavedajo spretnosti in sposobnosti, ki jih imajo danes zaposleni, vendar se morajo bolje zavedati spretnosti in sposobnosti prihodnjih zaposlenih v hitro spreminjajočem se delovnem okolju, zlasti zaradi razvoja tehnologij, ki zahtevajo od delojemalcev, da neprestano pridobivajo in obnavljajo svoje spretnosti. Lastnosti in potrebe podjetij so različne, zato morata biti izobraževanje in poklicno usposabljanje prilagodljiva in prožna pri poučevanju spretnosti. Kot je EESO poudaril v mnenju SOC/476, je zelo potrebno boljše in ustrežnejše sodelovanje med izobraževalnimi institucijami na vseh ravneh in industrijo.

2.9 Glede na to, da zaposljivost posameznika ni odvisna le od izobrazbe in poklicne usposobljenosti, je pristop, osredotočen zgolj na izobraževanje, preveč omejujoč. Kakovostni programi pripravnštva, učenje ob delu (v šoli ali v podjetjih) ali pripravnštvo in ciljni programi zaposlovanja morajo veljati za ključen način, kako mlade ženske in moške vključiti v trg dela, ne morejo pa se obravnavati kot končna rešitev problema zaposljivosti. Treba je priznati, da so trgi dela vpeti v družbo in kulturo tako kot gospodarske institucije ter da neformalne norme in običaji tudi oblikujejo prakso na trgu dela.

2.10 EESO meni, da se to, kar je bilo obravnavano in potrjeno na evropski ravni v zvezi z izobraževanjem in usposabljanjem, ne more skriti zgolj na izmenjavo dobre prakse. V zvezi s tem obstaja upanje, da se bodo sistemi usposabljanja sposobni odzvati na potrebe zaposlovanja in bodo ustvarili nove strokovne profile, ki se bodo lahko spoprijeli z neprestanimi spremembami pri organizaciji dela in v sodobni družbi. EESO zato ob upoštevanju rokov, določenih v strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) in deklaraciji iz Bruges, poziva k oceni in podrobni analizi izvajanja zavez v praksi in uresničevanja ciljev.

### 3. Splošne ugotovitve

3.1 Komisija CCMI je v številnih mnenjih poudarila vrsto gospodarskih, industrijskih in socialnih vprašanj, med drugim zaposljivost in prekvalificiranje, zlasti med sedanjo krizo<sup>(9)</sup>. Evropski socialni partnerji<sup>(10)</sup> so v povezavi s predlaganim jamstvom za zaposlovanje mladih, ki ga je Evropska komisija odobrila junija 2013, predstavili okvir za skupne ukrepe na področju zaposlovanja mladih s poudarkom na znanju, prehodu iz šole v zaposlitev, zaposlitvi in razvoju podjetništva.

3.2 Mladi so sedanost in prihodnost Evrope ter bogat vir dinamičnosti naše družbe. Vendar pa socialno in ekonomsko vključevanje mladih predpostavlja in zahteva vrsto uspešnih prehodov. V razmerah, kjer je prehod v odraslo življenje postal bolj zapleten, so kakovostna izobrazba za vse in vključujoči trgi dela ključni elementi za uspeh na tem področju. Potrebujemo celosten pristop za spodbujanje dinamičnih, odprtih in mobilnih trgov dela za mlade z ukrepi in primernimi viri, ki se osredotočajo na ustvarjanje številčnejših in boljših delovnih mest, kakovostne učne rezultate in boljše ujemanje ponudbe znanja in spretnosti s povpraševanjem, vključno z razširjanjem učenja na delovnem mestu po Evropi.

<sup>(9)</sup> "Industrijska politika ima močno socialno razsežnost, ki zadeva vse družbene sloje: [...] sektor izobraževanja in univerze, potrošnike in državljane. Nanaša se tako na prestrukturiranje kot tudi na predvidevanje. Zagotoviti bi morala najsodobnejše izobraževanje, usposabljanje in obveščanje ter spodbujati tehnologijo, inovacije, ustvarjalnost in podjetništvo. Treba je tudi predvideti demografske spremembe in se nanje ustrezno odzvati. UL C 327, 12.11.2013, str. 82.

<sup>(10)</sup> ETUC, BUSINESS EUROPE, UEAPME in CEEP, 11. junij 2013.

3.3 Organizacije civilne družbe so v številnih državah članicah (zlasti tistih, ki jih je sedanja kriza najbolj prizadela) na različne načine poudarjale pomen združevanja individualnega pristopa k potrebam trga dela s kolektivnim pristopom (razmere, okolje, organizacija dela in delovni pogoji), ki bi upošteval pričakovanja in želje mladih. Da bi bili tovrstni ukrepi v celoti uspešni, bi jih bilo treba spodbuditi z evropskim financiranjem in ukrepi za pospeševanje rasti, ne pa omejiti na 6–8 milijard EUR v okviru pobude za zaposlovanje mladih. Ta znesek bi bilo treba bistveno povečati.

#### 4. Posebne ugotovitve

4.1 Načela in načini dela evropske koalicije za vajeništva in okvir za kakovost pripravništev EESO utrjujejo v prepričanju, da so vajeništva, prakse v podjetjih in pripravništva za mlade pomembno sredstvo za pridobivanje spretnosti in delovnih izkušenj ter da bi morala biti del strategij gospodarskih družb. Odbor priporoča, naj države članice in industrija zagotovijo kakovost in ustreznost predlaganih dejavnosti in vzpostavijo primeren okvir z jasno opredeljenimi in v praksi uresničljivimi pristojnostmi, pravicami in dolžnostmi posameznih deležnikov.

4.2 Glede na to, da je pridobitev priznanih univerzitetnih naslovov na različnih ravneh pomembna, vendar ne zadošča več, Odbor meni, da bi bilo treba pri izvajanju načrtov in programov jamstva za mlade sprejeti konkretne ukrepe, ki bodo mladim diplomantom omogočili, da bodo imeli spretnosti, ki so potrebne za delovno mesto, vključno s strokovnim znanjem na področjih, kot so vodenje in delo v skupinah, reševanje problemov in ustvarjalnost. Tako se bodo izboljšale njihove možnosti na trgu dela.

4.3 Pri modelih učenja na delovnem mestu, kot so dualni sistemi izobraževanja, se velik del usposabljanja izvaja v podjetjih. Mladi delavci bi morali imeti možnost, da se izmenično učijo v šoli in usposabljaajo na delovnem mestu v podjetju. EESO je prepričan v uspeh dualnih sistemov izobraževanja, kot se izvaja v nekaterih državah članicah. Za uspešnost programov vajeništva je ključnega pomena skupna odgovornost javnih in zasebnih akterjev za naložbe v prihodnost.

4.4 Spodbujanje učenja je smiselno, če to ni odvisno samo od prizadevanj, ki jih pri tem lahko in tudi mora vložiti vsak posameznik. V nasprotnem primeru bodo skupine, ki so že sedaj najbolj prikrajšane ali odrinjene na rob, še naprej deležne skupinskega izključevanja. Še naprej bi bilo treba razvijati konkretne nacionalne in lokalne ukrepe, da se vsem zagotovi možnost vseživljenjskega učenja, pri čemer je treba zagotoviti udeležbo socialnih partnerjev in civilne družbe ter redno ocenjevati rezultate.

4.5 Pri pregledu sistemov izobraževanja in usposabljanja je pomembno zagotoviti, da poklici v izobraževanju ostanejo privlačni in konkurenčni. Prenova učiteljskega poklica je prav tako v skladu z razvijajočimi se potrebami trga dela. Potrebujemo izredno motivirane in dobro pripravljene učitelje, da bi lahko zadostili raznolikim zahtevam družbe, industrije in študentov.

4.6 Z izobraževanjem, usposabljanjem in poklicnim svetovanjem bi morali mlade ženske in moške podpreti pri njihovih prizadevanjih za pridobitev boljše izobrazbe, kvalifikacij in spretnosti. Gradivo za poklicno usmerjanje bi moralo vsebovati jasne informacije o razpoložljivih delovnih mestih in možnostih za zaposlitev na trgu dela <sup>(11)</sup>. EESO je pozdravil odločitev Evropske komisije o ustanovitvi programa *Erasmus+*, ki spodbuja tudi čezmejno poklicno usposabljanje, in izraža upanje, da se bo ta od januarja 2014 izvajal v celoti, kot je bilo dogovorjeno. Dobrodošel je zlasti nedavno doseženi dogovor Evropskega parlamenta in Sveta o priznavanju poklicnih kvalifikacij.

<sup>(11)</sup> UL C 327, 12.11.2013, str. 58–64.

4.7 Države članice bi morale zagotavljati spodbude univerzam ter raziskovalnim in razvojnim ustanovam, ki ponujajo študijske programe v skladu s potrebami globaliziranega trga; to bi lahko pripomoglo k spodbujanju visoke strokovnosti.

4.8 Uvedba obveznega usposabljanja bi lahko veljala za neko vrsto „kariernega zavarovanja“. Vendar pa vajeništvo in pripravništvo ne smeta postati način za razširjanje poceni ali brezplačne delovne sile. Treba je priznati najboljšo prakso v industriji in ne smejo se tolerirati zlorabe. Vsako učno obdobje ali obdobje usposabljanja se mora zaključiti s podelitvijo spričeval ali potrdil o pridobljenih kvalifikacijah.

4.9 Glede na obstoječe razlike med mladimi moškimi in ženskami, ki vstopajo na trge dela, EESO poudarja, da je treba k brezposelnosti mladih pristopiti z ustreznim upoštevanjem vidika spolov, vključno s konkretnimi ukrepi, kjer je to potrebno. Svet v svojem priporočilu o uvedbi jamstva za mlade tako navaja, da bi programi jamstva za mlade morali upoštevati spol in raznolikost mladih, katerim so namenjeni <sup>(12)</sup>.

4.10 Za izboljšanje zaposljivosti si je treba po najboljših močeh prizadevati, da so ukrepi v skladu z dejanskimi razmerami na območju, kjer se izvajajo. Bolj kot se to upošteva pri političnih ukrepih, večja je možnost, da bodo ti povečali zaposljivost. Vsi ukrepi, sprejeti za krepitev gospodarskega razvoja, morajo biti povezani s pogoji na terenu, saj je to edina pot do trajne odličnosti. Vzpostavitev lokalnih partnerstev bo koristna za krepitev dialoga in ukrepov za spopadanje z brezposelnostjo mladih. Lokalne ustanove, univerze, mladinske organizacije, javne oblasti in organi poklicnega usposabljanja, sindikati in delodajalci, ki delujejo na istem lokalnem območju, bi morali najti način za sodelovanje pri opredeljevanju morebitnih skupnih strategij. Lokalne posebnosti in potrebe se bodo tako bolje priznale in upoštevale pri izboljšanju možnosti zaposlovanja mladih.

4.11 Države članice bi morale v učne načrte vključiti podjetništvo in ga spodbujati v modelih učenja na delovnem mestu v skladu z novim akcijskim načrtom za podjetništvo 2020, ki ga je pripravila Evropska komisija. Podjetništvo bi moralo veljati za širok koncept, ki zajema več kot le novo ustanovljena podjetja. Ljudje se morajo naučiti in razumeti, kako biti podjetniki v svojem življenju od mladih let. Izobraževanje o podjetništvu bi moralo ljudi pripraviti na življenje, tako da jih nauči samoiniciativnosti, prevzema odgovornosti in ocene položajev. EESO meni, da je razvoj spretnosti in kompetenc, kot so ustvarjalnost, pobuda, vztrajnost in delo v skupini, pomemben za vse, ne le za bodoče podjetnike, ki želijo ustanoviti podjetje. S temi spretnostmi je treba opremiti generacijo, ki bo delala učinkovito v vseh sektorjih in poganjala potrebno infrastrukturo za uspešno evropsko gospodarstvo.

4.12 Komisija priznava, da je v Evropi „potrebna temeljita in daljnosežna kulturna sprememba“ <sup>(13)</sup>, da bi v učilnice uvedli učinkovite metodologije za učenje podjetništva. EESO prav tako priporoča uvedbo sprememb pri usposabljanju učiteljev in državam članicam svetuje, naj zagotovijo dovolj sredstev za usposabljanje učiteljev na tem področju. Uresničevanje politike je namreč pogojeno z ustreznim osebjem, ki ga je treba usposabljati in mu zagotavljati podporo.

<sup>(12)</sup> „Komisija priznava, da je spol ena od razsežnosti, ki bi jih morali politični ukrepi upoštevati za učinkovit boj proti brezposelnosti mladih. [...] Mladih žensk, ki so brezposelne, se ne izobražujejo ali usposabljaajo, je več kot mladih moških v tej situaciji. [...] Uspešen prehod iz šole na delovno mesto (tj. zaposlitev za nedoločen čas) je pri mladih moških pogostejši. Nasprotno pa so mlade ženske pogostejše zaposlene za določen ali skrajšani delovni čas oziroma svojo poklicno pot pogostejše začnejo v dvojno ranljivem položaju delavk s skrajšanim delovnim časom, ki so zaposlene za določen čas. Svet v svojem priporočilu o uvedbi jamstva za mlade tako navaja, da bi programi jamstva za mlade morali upoštevati spol in raznolikost mladih, katerim so namenjeni.“ Komisar László Andor, GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, maj 2013.

<sup>(13)</sup> Sporočilo Evropske komisije o akcijskem načrtu za podjetništvo 2020.

4.13 EESO je v svojih predhodnih mnenjih <sup>(14)</sup> opozoril na posledice, ki jih ima vse manjše število sklenjenih pogodb za nedoločen čas za zaposlovanje mladih žensk in moških, ter priporočil, da se obravnavajo tveganja, ki jih prinaša ta trend. Pogodbe za določen čas, ki so za mlade sedaj nekaj vsakdanjega, zlasti na začetku njihove poklicne poti, so privedle do bolj razdrobljenega trga dela. EESO priporoča, da države članice temu namenijo posebno pozornost, saj ima ta vidik velike posledice tudi za socialne varnostne mreže (manj prispevkov) in družbeno kohezijo v državah članicah.

4.14 Sedanja gospodarska in socialna kriza omejuje proračunske odločitve držav članic EU, še zlasti tistih, ki morajo sprejeti proračunske prilagoditve, ta položaj pa se je še poslabšal z zmanjšanjem proračuna EU. EESO opozarja na nevarnost, da bi se zaradi rezov v proračunska sredstva, namenjena izobraževanju in usposabljanju, nujno potrebne pobude in predlogi prelevili zgolj v izjave o dobrih namenih. Zato EESO podpira evropsko državljansko pobudo z naslovom *Izobrazba je naložba! Ne vključujmo je v primanjkljaj!*

4.15 Vse pobude za izboljšanje zaposljivosti mladih bi bilo treba nemudoma uresničiti v vsej Evropi in ustrezno financirati iz Evropskega socialnega sklada in drugih strukturnih skladov. EESO meni, da je to ključna naložba v prihodnost evropskih gospodarstev in družb. Te pobude bi morale biti lahko dostopne vsem mladim, brez diskriminacije. V izvajanje teh pobud in ocenjevanje njihovih rezultatov bi morali biti vključeni zadevni deležniki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni (vključno s socialnimi partnerji in mladinskimi organizacijami). EESO priporoča, da se pri uporabi strukturnih skladov zlasti nameni pozornost zaposljivosti mladih, vključno z reprogramiranjem neporabljenih sredstev, kjer je to primerno.

V Bruslju, 30. aprila 2014

Predsednik  
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora  
Henri MALOSSE

---

<sup>(14)</sup> Mnenje EESO o pobudi priložnosti za mlade, UL C 299, 4.10.2012, str. 97–102.